

Unia Europejska
Europejski
Fundusz
Rybacki

Konferencja naukowa pt. „Aktualny stan i ochrona naturalnych populacji ryb jesiotrowatych zagrożonych wyginięciem”

W dniach 8-11. 04. 2014 w Ogonkach k. Giżycka odbyła się konferencja zorganizowana w ramach operacji pt. „Projekt pilotażowy w zakresie doskonalenia metod chowu i hodowli jesiotra ostronosego oraz eksperymentalnych zarybień” finansowanej z funduszy "PO Ryby 2007-2013". Wybór ośrodka, w którym można by zlokalizować planowane przedsięwzięcie był oczywiście wynikiem przeprowadzonego przetargu. Mieliśmy szczęście – przetarg wygrał kompleks hotelowy „Ognisty Ptak” położony nad jeziorem Świącajty, który nie dość, że zaproponował atrakcyjne warunki pobytu dla uczestników konferencji, ale również najniższą cenę. Również położenie hotelu ok. 10 km od Zakładu Hodowli Ryb Jesiotrowatych w Pieczarkach było bardzo korzystne z uwagi na to, że planowano zorganizowanie wycieczki dla uczestników konferencji do tego zakładu, bowiem jest on jednym z ośrodków, w którym prowadzone są prace hodowlane związane z restytucją jesiotra bałtyckiego.

Na rozesłane jeszcze w ubiegłym roku zaproszenia na konferencję odpowiedzieli pozytywnie koledzy z krajów Europy Centralnej i Wschodniej, a szczególnie dużo zgłoszeń było z Ukrainy i Federacji Rosyjskiej. Pochodziły one z wiodących jednostek naukowo-badawczych zaj-

mujących się problemami ochrony naturalnych populacji jesiotrów. W ustalonym przez organizatorów terminie przestali oni ciekawe propozycje prezentacji i prac do monografii. Na tej podstawie opracowano program konferencji ustalając podział na prezentacje mówione i postery, a przesłane prace zebrano w monografię pt. „Aktualny stan i ochrona naturalnych populacji ryb jesiotrowatych”, którą udało się wydrukować, dzięki zaangażowaniu pracowników Wydawnictwa IRS, jeszcze przed rozpoczęciem konferencji.

W konferencji wzięli również udział koledzy z Litwy i Łotwy, z którymi już od wielu lat prowadzimy współpracę w zakresie restytucji bałtyckiej populacji jesiotra ostronosego, oraz z Białorusi. Stronę polską reprezentowali pracownicy IRS, przedstawiciele praktyki rybackiej, a gośćmi specjalnymi byli przedstawiciele Ministerstwa Rolnictwa, pracownicy Departamentu Wspierania Rybactwa ARiMR w Warszawie z dyrektorką Zofią Miłkowską na czele, pracownicy Oddziału Regionalnego Warmińsko-Mazurskiego ARiMR, prezes Organizacji Hodowców Ryb Jesiotrowatych i Toruńskiego Oddziału PZW – Mirosław Purzycki oraz prezes Zarządu Lokalnej Grupy Rybackiej „Wielkie Jeziora Mazurskie” Andrzej Kolasa.

Fot. 1. Bungalowy w kompleksie hotelowym „Ognisty Ptak”.

Fot. 2. Dyrektor IRS prof. dr hab. Bogusław Zdanowski otwiera konferencję.

Fot. 3. Dr hab. Aleksey Gushchin opisuje czas i miejsca połowów narybku jesiotra ostronosego w Zalewie Kurońskim.

Wreszcie nastąpił długo oczekiwany dzień rozpoczęcia konferencji. Pierwszy dzień – dzień przyjazdów. Większość uczestników rozmieszczono w wygodnych bungalowach ośrodka „Ognisty Ptak” (fot. 1). Przyjechali i zainstalowali się tłumacze, którzy sprawnie i profesjonalnie tłumaczyli symultanicznie przedstawiane prezentacje. Następnego dnia rano otwarcia konferencji dokonał dyrektor Instytutu prof. dr hab. Bogusław Zdanowski, a następnie przekazał dalsze prowadzenie prof. dr hab. Ryszardowi Kolmanowi, który przewodniczył przedpołudniowej sesji pierwszego dnia konferencji (fot. 2). Poświęcona ona była restytucji jesiotra ostronosego w basenie Morza Bałtyckiego. Otworzyła ją prezentacja pt. „Aktualny stan prac nad restytucją jesiotra bałtyckiego *Acipenser oxyrinchus* w Polsce”, a następnie koledzy ze Służby Rybackiej Ministerstwa Rolnictwa w Wilnie przedstawili wyniki prac nad restytucją jesiotra w basenie Niemna. Ich wyniki uzupełnił dr hab. Aleksey Gushchin z Instytutu Oceanologii RAN w Kaliningradzie, który na podstawie odnotowanych miejsc połowów scharakteryzował przemieszczanie się narybku jesiotra w obrębie rosyjskiej części Zalewu Kurońskiego (fot. 3).

Podczas popołudniowej sesji zaprezentowano stan populacji ryb jesiotrowatych w basenach mórz: Azowskiego, Czarnego i Kaspijskiego, przedstawiane zarówno przez kolegów z Ukrainy, jak i Rosji. Wszyscy występujący stwierdzali postępujący spadek ich liczebności, mimo prowadzonych zarybień i innych zabiegów ochronnych.

Główna tematyka pierwszego dnia konferencji była wzbogacona prezentacjami dotyczącymi chowu i zachowań jesiotra ostronosego, a także innych gatunków, w tym sterleta.

W drugim dniu dominowała tematyka genetyczno-biologiczna. Genetycy z VNIRO z Moskwy dr hab. Nikolay Mugue i dr Anna Barmintseva przedstawili dwie bardzo interesujące prezentacje na temat zastosowania doboru tarłaków w celu kontroli różnorodności genetycznej mate-

Fot. 4. Prof. dr hab. Ekaterina Vasil'eva przedstawia taksonomię grupy gatunkowej jesiotra rosyjskiego.

Fot. 5. Wycieczka uczestników konferencji na „Dgale”.

riatu zarybieniowego oraz naturalny polimorfizm mitochondrialnego DNA ryb jesiotrowatych z basenu pontokaspjskiego. Kontynuacją tej ostatniej tematyki była prezentacja prof. dr hab. Ekateriny Vasil'ovej z Moskiewskiego Państwowego Uniwersytetu, w której przedstawiła współczesną interpretację taksonomicznego układu w grupie gatunków *Acipenser gueldenstaedtii*, który od lat budził wątpliwości systematyków (fot. 4).

Sesję zakończył dr Andrzej Kapusta prezentacją opisującą migracje i zachowania młodocianych jesiotrów ostronosych.

Po krótkiej sesji posterowej podsumowano i zakończono część merytoryczną konferencji. Na wniosek kolegów z Ukrainy opracowano rezolucję konferencji, oceniającą pozytywnie działania ichtologów ukraińskich i polskich w kierunku opracowania technologii produkcji materiału zarybieniowego dla odbudowy liczebności populacji sterleta w basenie Dniepru i Dniestru. Zobowiązano się do włączenia tych prac do programu współpracy w ramach Sieci Centrów Akwakultury Centralnej i Wschodniej Europy (NACEE) na kolejnym posiedzeniu dyrektorów.

Po obiedzie uczestnicy konferencji mieli okazję zapoznać się z bazą technologiczną oraz pracami prowadzonymi w Zakładzie Hodowli Ryb Jesiotrowatych w Pieczarkach (fot. 5).

Fot. 6. Wnętrze restauracji „Tawerna”, gdzie odbywały się wieczorne, nieformalne spotkania uczestników konferencji.

Szczególne zainteresowanie wzbudziła hala jesiotrowa i pływające tam w basenach selekty jesiotra ostronosego.

Pracowity dzień konferencji zakończyła uroczysta kolacja w restauracji „Tawerna”.

V Zjazd Sieci Centrów Akwakultury Europy Centralnej i Wschodniej (NACEE)

W dniach 19-21 maja 2014 r. w Vodnianach (południowe Czechy) odbył się V Zjazd NACEE oraz konferencja AQUARED POT pod tytułem „Innowacyjne technologie chowu ryb w otwartych zbiornikach wodnych”. Organizatorem konferencji był Instytut Rybołówstwa i Akwakultury (HAKI) w Szarvas, natomiast zjazd organizował Wydział Rybactwa i Ochrony Wód Uniwersytetu w Czeskich Budziejowicach przy współudziale sekretariatu NACEE. Konferencja oraz zjazd odbywały się w nowoczesnym Centrum Szkoleniowo-Edukacyjnym Ochrony Wód należącym do Wydz. Rybactwa. Instytut Rybactwa Śródlądowego na warsztatach reprezentowali współautorzy niniejszej informacji, natomiast

Fot. 1. Uczestnicy konferencji w pracowni chowu ryb.

Następnego dnia po śniadaniu zegnaliśmy kolejno wyjeżdżające grupy uczestników, którzy z zalem opuszczali „Ognistego Ptaka”. Również pozytywne wrażenie ośrodek ten wywarł na organizatorach konferencji, którzy wizytowali go jeszcze przed jej rozpoczęciem. Jedynie nazwa hotelu na samym początku budziła nieco nasze wątpliwości: co ma wspólnego feniks z mazurskimi jeziorami. Ale okazało się, że wbrew pozorom ma. Nazwa ta jest ściśle związana z Święcajtami i ze sportem bojerowym, ponieważ w okresie międzywojennym bojer o nazwie „Ognisty Ptak” ustalił na jeziorze Święcajtynie nie pobity dotychczas rekord prędkości: osiągnął on ponad 170 km/godz. O związku hotelu z tematyką żeglarską świadczy również wystrój wnętrz, a szczególnie „Tawerny”, gdzie odbywały się nieformalne wieczorne, kolacyjne spotkania uczestników (fot. 6).

**Ryszard Kolman, Magdalena Trojanowska,
Arkadiusz Duda, Grzegorz Wiszniewski
Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie**

w V Zjeździe NACEE wziął udział jedynie pierwszy autor relacji.

Konferencja trwająca dwa dni została zorganizowana w ramach projektu AQUARED POT 7 Ramowego Programu Unijnego, którego jednym z głównych wykonawców jest Instytut z Szarvas HAKI wchodzący obecnie w skład Narodowego Centrum Badań i Innowacji Rolnictwa na Węgrzech.

Pierwszego dnia po konferencyjnej rejestracji mieliśmy możliwość zwiedzenia wydziałowych laboratoriów i obiektów doświadczalnych (fot.1, 2).

Fot. 2. Nowo wybudowany kompleks basenowych systemów recykulacyjnych.

Fot. 3. Peter Lengyel i Laszlo Varadi ustalają strategię przed rozpoczęciem konferencji.

Szczególne wrażenie na uczestnikach wywarło nowoczesne wyposażenie laboratoriów wykonane przy wsparciu funduszy unijnych, umożliwiające realizację wyrafinowanych badań szczególnie z zakresu jakości środowiska wodnego. Większość z tych badań realizują stażyci głównie z Ukrainy, Rosji i Białorusi, których pobyt jest opłacany w ramach projektów unijnych.

Konferencję otworzył prezes NACEE dr Laszlo Varadi, a następnie wystąpił Peter Lengyel – koordynator projektu AQUAREDPOD, który po powitaniu uczestników przekazał głos dziekanowi Wydz. Rybactwa i Ochrony Wód w Vodniach dr. hab. prof. Otokarowi Linhardowi. W swojej prezentacji przedstawił on wydział, koncentrując się na osiągnięciach z ostatnich lat, w szczególności dotyczących procesu edukacyjnego i realizacji projektów unijnych.

Szczególne interesujące w sesji plenarnej było wystąpienie dr Marka Verdegema z Uniwersytetu w Wageningen o problemach intensyfikacji gospodarki stawowej i priorytetach badawczych z tym związanych, które koncentrowało się wokół maksymalizacji wykorzystania energii pochodzącej z pasz, jak i produkcji naturalnej stawu. Z dużym zainteresowaniem została wysłuchana prezentacja J.P. Blanchetona poświęcona roli platform łączących różne grupy zainteresowane rozwojem akwakultury.

Dalej konferencja przebiegała w formie dwóch tematycznych sesji, z których pierwsza poświęcona była przykładom zastosowania połączonych intensywnych i ekstensywnych metod chowu ryb, natomiast druga roli prac selekcyjnych i karmienia ryb w zwiększaniu produk-

tywności. Zintegrowane systemy intensywno-ekstensywne to rozwiązania wprowadzane w ostatnich latach w europejskiej akwakulturze. Wydzielony obszar do intensywnej produkcji różnych gatunków ryb, w tym drapieżnych znajduje się bezpośrednio w stawie ziemnym, w którym odbywa się chów karpia, już bez dokarmiania. Staw funkcjonuje jako filtr biologiczny usuwający biogeny wyprodukowane w części intensywnej. Przy odpowiednio dobranej dostatecznej powierzchni stawowej możliwe jest nie tylko utrzymanie dobrych warunków fizykochemicznych wody w stawie, ale też ograniczenie do niezbędnego minimum konieczności zrzutu wody w trakcie sezonu. Wybrane aspekty zrównoważonego rozwoju akwakultury stawowej zostały przedstawione w wystąpieniu D. Gala z Instytutu w Szarvas. Zwrócił on uwagę, że systemy zintegrowane mogą stanowić „trzecią drogę” pomiędzy systemami intensywnymi i ekstensywnymi, stwarzając szansę na rozwiązanie konfliktu pomiędzy koniecznością utrzymania wysokich standardów jakości środowiska i uzyskaniem rentownej i znajdującej odbiorców produkcji ryb. Efektywność neutralizacji nutrientów w systemach zintegrowanych jest wyższa o około 10% w porównaniu z systemami intensywnymi. Systemy intensywno-ekstensywne mogą poprawić społeczny wizerunek akwakultury, jako działu produkcji żywności spełniającego najwyższe standardy ochrony środowiska wodnego. Analiza ekonomiczna produkcji rybackiej przedstawiona przez G. Gyaloga (Szarvas) wskazuje, że intensyfikacja produkcji ryb podnosi koszty zmienne chowu oraz zmniejsza koszty stałe na kilogram wyprodukowanych ryb. Zwiększenie obsady i intensywności żywienia przynoszą w efekcie wzrost zysku na jednostkę powierzchni oraz równoczesny spadek rentowności chowu ryb. W kilku referatach prelegenci z Polski, Ukrainy, Rosji omówili aspekty chowu raków i ryb (jesiotrów, siei) w systemach recykulacyjnych. Wzrost cen gruntów przydatnych do budowy tradycyjnych stawów ziemnych, projektowane i wprowadzone już w wielu krajach opłaty za pobór wody do napełniania stawów oraz możliwość stworzenia całkowicie kontrolowanych warunków chowu przyczyniają się do dynamicznego rozwoju chowu w systemach recykulacyjnych (RAS). W ramach drugiej sesji T. Gjedrem (Norwegia) zdefiniował bardzo duży potencjał wzrostu produkcji światowej akwakultury poprzez wdrażanie pozytywnych wyników selekcji ryb. Szacuje się, że w świecie najbardziej popularne prace selekcyjne dotyczyły tilapii nilowej (20 programów), łososia atlantyckiego (13), pstrąga tęczowego (13) oraz karpia (8). Aktualnie jedynie 8,2% światowej produkcji akwakultury wykorzystuje prace selekcyjne. W przypadku karpia powinno się produkować materiał obsadowy w wyspecjalizowanych ośrodkach, skąd ryby trafiałyby do poszczególnych gospodarstw. Historię prac selekcyjnych karpia na Węgrzech i możliwości wykorzystania efektów tych prac w najbliższej przyszłości przedstawił G. Kovacs. Wzrost produkcji sta-

Fot. 4. Prof. Ryszard Kolman otwiera posiedzenie Technicznego Komitetu Konsultacyjnego.

wowej można również osiągnąć poprzez zastosowanie polikultur z rybami roślinożernymi (Voronova, Białoruś).

Podsumowaniem dwudniowej konferencji była dyskusja „okrągłostołowa”. Europejska akwakultura pomimo realizacji dużych inwestycji wspieranych środkami unijnymi odnotowuje stagnację. Przyczyny są złożone, wśród nich wymienić należy znaczące ograniczenia środowiskowe (połowa europejskich stawów podlega wzmożonej ochronie przyrody, w tym kormoranów i wydr), rozrost biurokracji, konkurencja tańszych produktów z Azji. Szanse wzrostu tkwią w poprawie efektywności produkcji zróżnicowanej gamy gatunków ryb we wszystkich systemach – od ekstensywnych do intensywnych. Szczególną uwagę należy zwrócić na nowe technologie, w tym systemy recykulacyjne oraz systemy intensywno-ekstensywne. Wzrostowi pro-

dukcji towarzyszyć musi budowa profesjonalnych rynków ryb i promocja konsumpcji ryb. W dyskusji podkreślano, że NACEE jest siecią, która daje szanse integracji krajów reprezentujących zbliżony model akwakultury.

Ostatniego dnia naszego pobytu w Vodnianach odbył się zjazd NACEE. Rozpoczął się on od posiedzenia Technicznego Komitetu Konsultacyjnego (TKK) (fot. 4).

Najważniejszym punktem narady TKK było przyjęcie ostatecznej formy planu współpracy pomiędzy organizacjami wchodzącymi w skład NACEE. Dokonano selekcji kolejnych propozycji do projektu planu współpracy wybierając tematy, do realizacji których wyraziły zainteresowanie co najmniej dwie organizacje. Zalecono w tych przypadkach podpisanie umów dwu- lub wielostronnych, w których powinny być zawarte szczegółowe warunki współpracy, a przede wszystkim zasady finansowania. Podsumowując dyskusję nad planem współpracy przewodniczący podkreślił, że plan ten należy traktować jako otwarty, do którego będą wnoszone propozycje stron, rozsyłane poprzez sekretariat innym organizacjom lub umieszczane na stronie internetowej NACEE. Następnie przewodniczący przedstawił rezolucję międzynarodowej konferencji naukowej pt. „Aktualny stan i ochrona naturalnych populacji ryb jesiotrowatych zagrożonych wyginięciem”, która odbywała się 8-11.04.2014 w Ogonkach k. Giżycka. Dotyczyła ona inicjatywy ukraińskich kolegów odnośnie zacieśnienia współpracy w ramach odbudowy liczebności istniejących i restytucji utraconych populacji sterleta w dorzeczach Dniestru i Dniepru. Zainteresowanie taką współpracą wyra-

Fot. 5. Zdjęcie uczestników V Zjazdu NACEE w Vodnianach.

zili koledzy z Litwy (dorzecze Niemna) i Białorusi (dorzecze Niemna i Prypeci). Taką współpracą zainteresowana jest również strona polska, ponieważ sterlet występował niegdyś w Bugu, do którego przywędrował prawdopodobnie z górnego Dniestru. Wobec czego postanowiono utworzyć międzynarodowe konsorcjum ds. restytucji sterleta, które będzie pracować po egidą NACEE i efektem jego prac powinno być opracowanie wspólnego projektu. Równoległe z opracowywaniem projektu będą poszukiwane środki finansowe na jego realizację.

Posiedzenie NACEE rozpoczęło przyjęcie nowych dwóch członków, a mianowicie Wydziału Biologii (specjalizacja akwakultura) Kazachskiego Uniwersytetu z Ałma-Aty oraz jesiotrowego gospodarstwa produkcyjno-doświadczalnego z okolic Astrachania.

Następnie zostało przedstawione i przyjęte sprawozdanie z działalności i finansowe zarządu NACEE, a następnie zatwierdzono roboczy program TKK. Przed przerwą kawową uczestnicy V Zjazdu NACEE sfotografowali się na tle Ośrodka Informacyjno-Szkoleniowego Wydz. Ichtiologii i Ochrony Wód (fot. 5).

Po przerwie sekretarz NACEE Peter Lengyel przedstawił dotychczasowe wyniki prac w niskobudżetowym projekcie FAO dotyczącym ewidencji gatunków zasobów wodnych występujących w krajach Europy Wschodniej, który oprócz HAKI realizuje „Akwakultura-Mołdowa” i Instytut Rybactwa z Kijowa.

Prezes NACEE przedstawił plan działań oraz budżet na 2015 rok. Stwierdził, że po raz pierwszy 2014 rok zamknie się saldem dodatnim. Jest to efektem głównie realizacji projektów AKWAREDPO i FAO, z których część pozyskanych środków przeznaczono na funkcjonowanie naszej organizacji.

Zjazd zakończył się zatwierdzeniem czasu i miejsca następnego zjazdu: VI Zjazd NACEE odbędzie się w Gorcach na Białorusi w II połowie maja 2015.

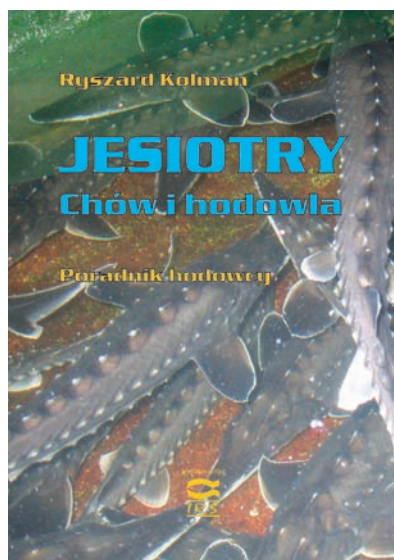
**Ryszard Kolman¹, Andrzej Lirski¹,
Wojciech Adamek¹, Valdas Gečys²**

¹Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie

²Służba Rybacka Ministerstwa Rolnictwa
Rep. Litwy w Wilnie

Wydawnictwo IRS poleca ♦ Wydawnictwo IRS poleca

Ryszard Kolman – Jesiotry. Chów i hodowla – Wyd. IRS 2010, wyd. II, poprawione i rozszerzone, s. 134, 48 zdjęć, 22 rys.

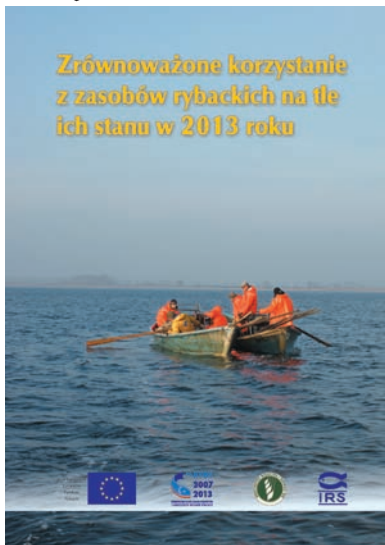
...Planując budowę obiektu specjalizującego się w chowie ryb jesiotrowatych należy przede wszystkim określić zakres działalności, tzn. czy będzie w nim realizowany pełny cykl hodowlany od ikry do tarlaków, czy też tylko wycinek tego cyklu, np. tucz od narybku do ryby towarowej. Specjalizacja obiektu i w konsekwencji przyjęte technologie chowu rzutować będą na wymogi związane z jego lokalizacją, a w szczególności na wielkość powierzchni i konfigurację terenu oraz dostępność i jakość wody. Przykładowo do prawidłowego funkcjonowania obiektów zarybieniowych, produkujących wylęg podchowany lub narybek, niezbędna jest woda o I klasie czystości, natomiast tucz jesiotrów może być prowadzony w wodzie II klasy czystości. Należy przy tym uwzględnić zarówno w pierwszym, jak i drugim przypadku możliwość poprawiania niektórych jej wskaźników, np. zawartości amoniaku, azotynów lub ilości rozpuszczonego tlenu, ponieważ wymogi technologii chowu są wyższe niż przyjęte zakresy ich wartości w klasyfikacji jakości wód powierzchniowych. [z rozdz. 4. **Planowanie hodowli i chowu jesiotrów**]

...Jak już stwierdzono wcześniej, najbardziej rozpowszechnioną w Polsce formą produkcji jesiotra towarowego jest chów w ośrodkach pstrągowych zasilanych wodą powierzchniową z jezior.

W warunkach klimatycznych północnej Polski okres, kiedy temperatura wody w „ciepłych” obiektach pstrągowych przekracza 10°C, trwa zaledwie ok. pół roku. Jednakże wyniki eksperymentalnego chowu jesiotra syberyjskiego i przeprowadzona na ich podstawie symulacja komputerowa, a potem doświadczenia hodowców – pionierów, pokazały, że nawet przy tak krótkim okresie wzrostu produkcja tych ryb jest wysoce opłacalna. Na podstawie uzyskanych wyników został opracowany model produkcji jesiotra towarowego w stawach typu pstrągowego. Cykl produkcyjny, od obsady narybkiem do uzyskania ryb towarowych o średniej masie ok. 2 kg, trwa 780 dni (rys. 18). Materiałem obsadowym jest narybek jesiotra syberyjskiego o średniej masie ok. 10 g, który wpuszcza się do stawów na początku czerwca. Do końca pierwszego sezonu (150 dzień chowu) średnia masa osobnicza ryb przy właściwym karmieniu powinna przekroczyć 400 g.

W okresie zimowania trwającego ok. 6 miesięcy następuje spadek łącznej masy obsady o ok. 12%. Spowodowany jest on zarówno obniżeniem kondycji nie żerujących zimą ryb, jak i śnięciami pojedynczych osobników. W następnym sezonie chowu (do 500 dnia) jesiotry powinny osiągnąć średnią masę ciała ok. 1400 g. Po kolejnym zimowaniu w przeciągu ok. 3 miesięcy ryby poprawiają swoją kondycję i przyrastają do średniej masy osobniczej ok. 2000 g, przyjętej za minimalną masę jesiotra handlowego. [z rozdz. 7.1. **Chów jesiotrów w stawach typu pstrągowego**]

Opracował: Henryk Chmielewski

Unia Europejska
Europejski
Fundusz
Rybacki

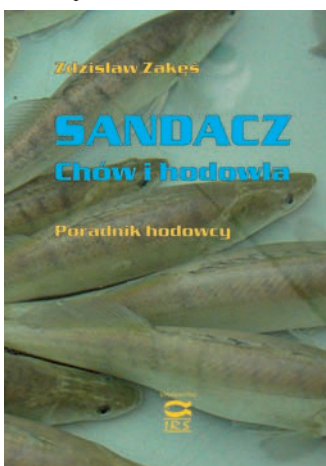

Zrównoważone korzystanie z zasobów rybackich na tle ich stanu w 2013 roku – Red. M. Mickiewicz, A. Wołos. Wyd. IRS, Olsztyn 2014, s. 188

W monografii zostały przedstawione następujące zagadnienia:

- Wielkość i charakterystyka jeziorowej produkcji rybackiej w 2013 roku
- Charakterystyka jeziorowej gospodarki zarybieniowej prowadzonej w 2013 roku
- Sytuacja ekonomiczno-finansowa podmiotów uprawnionych do rybackiego użytkowania jezior w 2013 roku
- Stan gospodarki rybackiej prowadzonej w zbiornikach zaporowych w 2013 roku
- Rybactwo i wędkarstwo a prawna ochrona przyrody
- Długookresowe zmiany w ichtiofaunie spowodowane zwiększoną presją kormorana czarnego (*Phalacrocorax carbo*) na przykładzie jezior Selmęt Wielki i Łaśmiady
- Wstępne wyniki monitoringu ichtiofauny jezior i zbiorników zaporowych z zastosowaniem zestawów wontonów jako narzędzie prowadzenia racjonalnej gospodarki rybacko-wędkarskiej
- Propozycje kryteriów dla warunków tlenowych w ocenie stanu ekologicznego jezior⁷
- Postęp realizacji planów gospodarowania zasobami węgorka w Europie
- Prace nad poprawą skuteczności adaptacji narybku węgorka podchowyanego do warunków naturalnych
- Oddziaływanie ponadregionalne przegrodzenia Wisły na populację dwuśrodowiskowych ryb wędrownych
- Wstępne wyniki zarybień jezior narybkiem sandacza wychowanym w systemach recykulacyjnych
- Odłowy tarlaków szczupaka w województwie warmińsko-mazurskim – uwagi na temat jakości filetów ryb po tarle
- Presja i połowy wędkarskie w jeziorach użytkowanych przez gospodarstwa rybackie w 2012 roku
- Wpływ utworzenia towiska specjalnego na jakość wędkowania w Dunajcu
- Gospodarka rybacka na wodach użytkowanych przez Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Szczecinie

Autorzy monografii: prof. dr hab. Arkadiusz Wołos, dr inż. Hanna Draszkwicz-Mioduszevska, dr inż. Maciej Mickiewicz, mgr inż. Tomasz Czerwiński, prof. dr hab. Wojciech Radecki, dr inż. Bogdan Wziątek, mgr inż. Andrzej Abramczyk, dr inż. Anna Małgorzata Wiśniewska, prof. dr hab. Tomasz Heese, mgr inż. Jacek Perkowski, Jan Komorowski, mgr inż. Łukasz Strzałkowski, prof. dr hab. Andrzej Hutorowicz, mgr inż. Tomasz Nermer, dr inż. Stanisław Robak, dr inż. Maciej Szkudlarek, dr inż. Andrzej Szczerbowski, dr inż. Marek Łuczyński, mgr inż. Piotr Chmieliński, dr inż. Elżbieta Bogacka-Kapusta, dr inż. Andrzej Kapusta, prof. dr hab. Wiesław Wiśniewski, dr hab. Mirosław Szczepkowski, prof. IRS, prof. dr hab. Zdzisław Zakęś, mgr inż. Krzysztof Wunderlich, dr inż. Bożena Szczepkowska, dr inż. Renata Pietrzak-Fiečko, dr inż. Monika Modzelewska-Kapituła, dr inż. Anna Hornatkiewicz-Zbik, mgr inż. Marek Trela, dr inż. Leszek Augustyn, dr inż. Adam Tański, mgr inż. Rafał Pender, mgr inż. Łukasz Potkański, Emilian Pilch.

Zdzisław Zakęś – Sandacz. Chów i hodowla. Poradnik hodowcy – Wyd. IRS, 2009, s. 203, oprawa twarda, szyta, ilustracje i zdjęcia - kolor

Pomimo dość długiego okresu, jaki upłynął od pierwszych udokumentowanych prób sztucznego rozrodu sandacza, jeszcze do początku lat 90. ubiegłego stulecia stan wiedzy na ten temat oraz intensywnych, w pełni kontrolowanych metod produkcji materiału zarybieniowego nie został jednak istotnie poszerzony. Odnosić należy, że w okresie tym próby kontrolowanego rozrodu tego gatunku podejmowali zarówno naukowcy, jak i praktycy. Uzyskiwane wyniki, w znakomitej większości przypadków nie były zachęcające. Niewątpliwie, wśród przedstawicieli naszej rodzimej ichtiofauny sandacz należy do jednych z trudniejszych w chowie i hodowli, a przyczyn owych trudności należy szukać w specyficznych cechach jego biologii i niewystarczającym ich poznaniu. Badania przeprowadzone w ostatnich kilkunastu latach w Zakładzie Akwakultury Instytutu Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie (ZA IRS) pozwoliły na opracowanie sztucznego, stymulowanego hormonalnie rozrodu tego gatunku w stopniu na tyle zadowalającym, że metoda ta została już z powodzeniem wdrożona do praktyki rybackiej. Od kilku lat z sukcesem stosowana jest też metoda rozrodu poza sezonowego. Co ważne, oparta jest ona na tarlakach hodowlanych, podchowyanych w zamkniętych obiegach wody (obiegach recykulacyjnych) już od wylęgu. Istotnym elementem metody sztucznego rozrodu sandacza było opanowanie procedury odklejania i inkubacji ikry w aparatach wylęgarniczych. Opracowana została również metoda intensywnego podchowu narybku letniego na paszach sztucznych (metoda ekstensywno-intensywna). W ostatnich latach została znacząco rozwinięta metoda intensywnego podchowu wylęgu w warunkach zamkniętych obiegów wody. Należy dodać, że w urządzeniach tego rodzaju możliwa jest również produkcja sandacza do wielkości konsumpcyjnej (masa ciała > 1 kg), a pierwsze farmy nastawione na produkcję tego gatunku rozpoczęły już swoją działalność w Holandii i Danii. Z uwagi na obserwowany w Polsce w ostatnich latach wzrost znaczenia zarybień wód otwartych gatunkami drapieżnymi, w tym sandaczem, zwiększyło się zainteresowanie gospodarstw rybackich metodami umożliwiającymi zintensyfikowanie i optymalizowanie produkcji materiału zarybieniowego. Odnosić należy, że wzrost zainteresowania sandaczem dotyczy nie tylko krajów Europy Centralnej, w której był on zawsze doceniany przez rybaków, wędkarzy i konsumentów, ale również Europy Zachodniej. W efekcie pojawiło się szereg wartościowych informacji uzupełniających np. zagadnienie intensywnego żywienia tego gatunku. Bank danych o sztucznym rozrodzie i podchowcie został znacząco poszerzony przez praktyków rybackich rozradzających i produkujących materiał zarybieniowy sandacza. [ze Wstępu]

Opracował: Henryk Chmielewski

Odeszli...

Profesor dr Edmund Bryliński (1931-2014)

Profesor Edmund Bryliński urodził się w Inowrocławiu w lutym 1931 r. Zmarł w Olsztynie w kwietniu 2014 r. Pracę w rybactwie rozpoczął w 1954 r. zatrudniając się w Instytucie Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie (IRS w Olsztynie). Związał się z tą jednostką na bez mała 50 lat, przechodząc wszystkie szczeble kariery zawodowej. Stopień doktora uzyskał w 1967 roku, a tytuł profesora nauk przyrodniczych w 1990 roku. Był znakomitym specjalistą z zakresu ichtiobiologii i rybactwa, doskonałym organizatorem. W latach 1968-1971 kierował Zakładem Rybackiego Zagospodarowania Jezior, a od 1972 roku Zakładem Rybactwa Jeziorowego. Powstał on z Jego inicjatywy, podobnie jak wchodzące w skład tej jednostki organizacyjnej Pracownia Rybactwa Jeziorowego w Giżycku i Doświadczalny Ośrodek Zarybieniowy w Pieczarkach k. Giżycka. Był wieloletnim członkiem Rady Naukowej IRS w Olsztynie.

Dorobek naukowy Profesora obejmował zagadnienia ichtiologiczno-rybackie, w którym wyróżniały się prace dotyczące gospodarowania leszczem, linem i sieją. Opracował m.in. technologię podchowu stadiów młodocianych koregonidów w oświetlonych sadzach jeziorowych, która znalazła duże uznanie i zastosowanie w praktyce rybackiej. Kierował interdyscyplinarnym zespołem badawczym, który opracował plany zagospodarowania wielu jezior w Polsce. Osobiście przygotował operaty urzędzeniowe dla 246 zbiorników naszego kraju. Spośród dużej liczby prac Profesora (ok. 300 opracowań i publikacji) można wymienić książki: „Leszcz” (1969), „Ryby słodkowodne Polski” (1986, 1990, 2000) oraz „The Freshwater Fishes of Europe” (1999). Profesor dużą wagę przykładął do rozwoju naukowego młodszych pracowników. Był opiekunem naukowym kilkunastu magistrantów, wypromował 4 doktorów i opiekował się 5 habilitantami. Za swoją działalność uzyskał nagrody Ministra Rolnictwa oraz Ministra Edukacji Narodowej. Odznaczony został Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i licznymi odznaczeniami państwowymi oraz resortowymi.

Odszedł człowiek szlachetny, mądry i życzliwy ludziom. Znakomity uczony, wychowawca wielu pokoleń kadry naukowej.

Na zawsze pozostanie w naszej pamięci

Wychowankowie i Współpracownicy,
Rada Naukowa
Instytutu Rybactwa Śródlądowego
im. Stanisława Sakowicza
w Olsztynie

10 UDZIAŁU POLSKI WE WSPÓLNEJ POLITYCE LAT RYBOŁÓWSTWA UE

Od 10 lat w Polsce wdrażana jest obejmująca całą Unię Europejską Wspólna Polityka Rybołówstwa, a jedną z instytucji odpowiedzialnych za jej realizację jest Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Od 2004 r. ARiMR przekazała blisko 5 miliardów złotych na rozwój naszego sektora rybackiego. Pieniądze te, rozdzielane w ramach dotychczasowych dwóch programów: Sektorowego Programu Operacyjnego „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004-2006” oraz Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”, trafiły do rybaków, armatorów statków, zakładów przetwarzających ryby, zarządców portów, samorządów, urzędów marszałkowskich oraz organizacji producentów ryb. Efekty udzielonego przez ARiMR wsparcia najlepiej widać na wybrzeżu bałtyckim, chociaż nie brak ich i w innych regionach Polski.

Nad Bałtykiem w portach i przystaniach rybackich cieszą oczy zmodernizowane nabrzeża, odnowione i wyposażone w dobry sprzęt kutry rybackie, nowe punkty przyjęć złowionych ryb, nowoczesne chłodnie i magazyny, wytwórnie lodu, czy budynki socjalne rybaków. Świeże ryby szybko trafiają do konsumentów lub zakładów przetwórczych, co jest możliwe dzięki flocie nowych samochodów chłodni kupionych ze wsparciem np. z funduszy PO Ryby 2007-2013. Prawdziwą dumą może nas też napawać nowoczesność zakładów przetwórstwa ryb. ARiMR w ostatnich 10 latach wsparła modernizację lub budowę od podstaw ponad 170 z nich. Są one nowoczesne nie tylko na skalę Europy, ale i świata. Nic więc dziwnego, że aż 60% tej produkcji trafia za granicę i zaczynamy z jej jakości słynąć.

To nie są jedyne efekty wsparcia udzielanego sektorowi rybackiemu przez ARiMR dzięki możliwości korzystania ze środków unijnych. Za ich sprawą ogromny postęp widać też w rybnictwie śródlądowym. Unijne wsparcie pozwoliło na stworzenie lub znaczące rozbudowanie 444 gospodarstw rybackich oraz utrzymanie 550 gospodarstw hodujących ryby tradycyjnymi metodami, które wspomagają ochronę, a nawet poprawę stanu środowiska naturalnego. Ogromne sukcesy odnoszą też nasi naukowcy zajmujący się szukaniem nowych rozwiązań w połowach czy hodowli ryb, którzy również wykorzystują wsparcie z ARiMR przeznaczone dla rybactwa. Warto też odnotować, że z budżetu Wspólnej Polityki Rybołówstwa UE sfinansowano ok. 140 kampanii informacyjnych i promocyjnych, co z pewnością wpłynęło na wzrost spożycia ryb i produktów rybnych przez Polaków, którzy wreszcie docenili ich walory smakowe i zdrowotne.

Polacy zaczęli doceniać walory smakowe i zdrowotne ryb

Przed nami kolejny Program Operacyjny „Rybnictwo i morze na lata 2014-2020”. W skali całej Unii Europejskiej na jego realizację przeznaczono 6,5 miliarda euro. Ile z tej kwoty dostanie Polska, jeszcze w Brukseli nie zdecydowano.

Możemy natomiast zapewnić, że ARiMR przyznane nam środki postara się rozdzielić równie sprawnie jak te przyznane nam wcześniej.

Doskonałym przykładem inwestycji w rybołówstwo morskie jest port w Kołobrzegu, ale ARiMR wsparła też np. modernizację 20 innych nadmorskich portów i przystani rybackich oraz 420 statków i kutrów rybackich.

„WYLĘGARNIA 2014”

4-5 września 2014 r.
Serwy k. Augustowa, Hotel Albatros

Temat przewodni:
„Wylęgarnictwo organizmów wodnych a bioróżnorodność”

Organizatorzy:

- Instytut Rybactwa Śródlądowego im. St. Sakowicza w Olsztynie:
 - Zakład Akwakultury
 - Zakład Hodowli Ryb Jesiotrowatych

Uprzejmie zapraszamy na kolejną konferencję „WYLĘGARNIA” o tematyce związanej z zagadnieniami wylęgarnictwa organizmów wodnych i akwakultury. Tegoroczne spotkanie „Wylęgarnia 2014” odbędzie się w dniach **4-5 września 2014 r. w Serwach k. Augustowa, w Hotelu Albatros** (www.albatroshotel.pl).

Zorganizowanie konferencji jest jednym z elementów realizacji kolejnego, już V (przedostatniego) etapu operacji zatytułowanej: „Upowszechnianie najnowszej wiedzy oraz propagowanie współpracy między przedstawicielami nauki i organizacjami sektora rybackiego w zakresie wylęgarnictwa i podchowu organizmów wodnych” współfinansowanej w ramach Programu Operacyjnego: „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”, Oś priorytetowa 3: Środki służące wspólnemu interesowi, Środek 3.1: Działania wspólne, Umowa nr 00002-61720-OR1400001/10).

Temat przewodni tegorocznej konferencji będzie dotyczył interakcji między wylęgarnictwem organizmów wodnych a bioróżnorodnością, a więc zagadnień związanych z produkcją materiału zarybieniowego, zarybieniami i znakowaniem. Oprócz tej tematyki pre-

zentowane będą inne, ważne dla rozwoju wylęgarnictwa i chowu/hodowli organizmów wodnych aspekty.

Przewidujemy zorganizowanie 3 sesji referatowych i jednej plakatowej. Czas każdego referatu nie może przekraczać 20 minut (razem z dyskusją). Rejestrację uczestników konferencji rozpoczniemy w środę 03 września br. od godz. 15.00. Nasze spotkanie zakończymy w piątek 5 września po obiedzie.

Niestety z uwagi na ograniczoną liczbę miejsc, z dniem 4 czerwca 2014 r. zmuszeni byliśmy zamknąć przyjmowanie zgłoszeń uczestnictwa w tegorocznej Konferencji. Przepraszamy i zachęcamy do udziału w przyszłorocznej Konferencji.

Dalsze, bardziej szczegółowe informacje o konferencji będzie można znaleźć na stronie internetowej projektu: www.wylegarnia.infish.com.pl. Link do tej strony znajduje się też na stronie internetowej IRS Olsztyn: www.infish.com.pl.

Kontakt – dr Agata Kowalska – tel. 89 5240171; fax 89 5240505; e-mail: agatakow@infish.com.pl

Serdecznie zapraszamy do udziału,
za Komitet Organizacyjny:

prof. dr hab. Zdzisław Zakęś,
Zakład Akwakultury,
ul. Oczapowskiego 10, 10-719 Olsztyn,
tel. 89-5240171,
zakes@infish.com.pl